



نگرشی بر نظام فکری شهید حاج قاسم سلیمانی

17 آبان، 1402 - 13:39 akbari

نظام فکری سردار شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی، در سه عرصه قابل بیان است:

۱. نظام بینشی

۲. نظام ارزشی

۳. نظام اجتماعی.

در قسمت قبل از این سلسله نوشتار، به‌نظام بینشی پرداختیم. اکنون نوبت به‌نظام ارزشی رسیده است.

نظام ارزشی، به مجموعه‌ای نظاممند از ارزشهای اسلامی در زمینه‌های گوناگون گفته می‌شود.

در این نظام، درباره گزاره‌های اخلاق، تربیت، معنویت و عبادت بحث می‌شود:

الف: اخلاق.

اخلاق، مهمترین بخش ارزشی و رفتاری هر نظام معرفتی و اجتماعی است. شهید حاج قاسم سلیمانی در نظام فکری خود، بر عنصر اخلاق تأکید میکند و بر این باور است که جامعه و فرد، تنها از راه اخلاق و پرورش صفات و خلقیات فاضله در دل خویش، و انعکاس آن در عمل، به کمال میرسند.

شهید سلیمانی در تاریخ ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۵ در همایش شهدای استان گیلان می‌گوید: «اولین پایه رسیدن به مقام شهادت، مسئله هجرت است. هجرت از خود، هجرت از مقامات خود، هجرت از مال خود، هجرت از دلبستگی‌ها و زیبایی‌های خود. شهدا این هجرت را در تمام ابعادش در حد کمال انجام دادند.»

تربیت‌یافتگان در نظام تربیتی توحیدی و حاق‌قاسمها، هر چه قدرتمندتر شوند و بر اقتدارشان افزوده شود، خضوع و فروتنی و بندگی‌شان بیشتر میگردد و با غلبه بر هوای نفس، به خدا نزدیکتر میشوند.

اگر در فلسفه مدرن با نوعی نشان‌شناسی امور متقابل درگیر هستیم، این امور متقابل در باره سردار شهید حاج قاسم سلیمانی، کاملاً در کنار هم ایجاد و درک میشوند و به‌مثابه تاروپود یک اندیشه، کار معناسازی را انجام میدهند.

در منظومه فکری شهید حاج قاسم سلیمانی، هم در تبیین موضوعات و مباحث اخلاقی بحث میشود و هم در میدان عمل، شهید جبهه مقاومت به اوصاف الهی مزین میگردد و به‌عنوان الگو و نماد اخلاق، عرفان، اخلاص، تعبد، دنیاگریزی، تقوا و ادب معرفی میگردد و یا ساده‌زیستی و مردم‌داری و اخلاص در بیان و عمل و فکر، و با رفتار و گفتار الهی خویش، یک جغرافیا را زیر نفوذ خود در می‌آورد.

ب: تربیت.

نظام تربیتی، فصل دیگری از نظام مَنشی و مبتنی بر نظام بینشی است که اثر اساسی بر نظام‌های اجتماعی می‌گذارد.

نظام تربیتی، مجموعه‌ای از مفاهیم و اندیشه‌های سازمان‌یافته درباره تربیت است که از نوعی همبستگی درونی برخوردارند و به طور اساسی و پایدار، بیانگر چگونگی تربیت هستند.

شهید سلیمانی هم شاگرد مکتب تربیتی امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای بود و هم خود او، باتوجه به نقش تزکیه و تهذیب در شکلدهی به تمدن نوین اسلامی در جهان، معتقد به تربیت اهل معرفت و اصحاب قلوب و انسانهای سالک الی الله، در مسیر آزادی از بند انانیت بود.

شهید سلیمانی در تاریخ ۲ مهر ۱۳۹۵ در یادواره شهدای ملایر گفت: «یکی از ویژگی‌های جبهه، تربیت پاک بود. انسانهای پاک را در درون خود تربیت کرد. در جبهه، فضایی بود که میکروب هوای نفس، در آن جایی نداشت. به تعبیر امروزها، ایزوله شده بود. هیچ میکروب نفسانی در هوا و زمین آن وجود نداشت. دعوایی نبود، تمردی نبود، خودبزرگینی و مجادله‌ای نبود.»

ایشان در جلسه یادواره شهدای ادوات لشکر ثارالله می‌گوید: «دفاع مقدس مثل یک مدرسه متحرک دینی و حقیقی بود که تجلی‌های عملی داشت. مدرسهای که همه ملت ایران در آن وارد شدند ... مدرسهای که معلمش امام (ره) بود. استاد این

کلاس، امام (ره) بود ... شخصیت امام (ره) ذره‌ذره در همه ی سطوح جنگ رسوخ پیدا کرد، لذا تربیت، یک تربیت نابی شد. آن

چیزی که از جنگ به جامعه ی ما بروز کرد، ذره‌ای در آن ناپاکی وجود نداشت. ناپ ناب بود. اسلام نابی که امام (ره) دنبال آن میگشت تا در جمهوری اسلامی آن را محقق کند، در مقابل اسلامهای انحرافی و آمریکایی که در منطقه وجود داشت و قبل از انقلاب هم وجود داشت، این اسلام ناب، تبلور حقیقی و تجسم حقیقی و تجلی حقیقی آن، دفاع مقدس بود.»

ج: معنویت.

نظام معنویت اسلامی، یکی از فصلهای نظام منشی و مبتنی بر نظام بینشی است که ساحت معنایی و ملکوتی انسان را معرفی میکند.

در منظومه فکری شهید سلیمانی، معنویت، اصالت دادن به عالم غیب در برابر اصالت بخشیدن به عالم شهادت است. معنویت، با اعتقاد به ماورای عالم و جهان غیب و باورهای باطنی شکل میگیرد و به نیازهای درونی و گرایشهای فطری، پاسخ مثبت میدهد.

معنویت، پایدارترین عنصر دین است که مشخصکننده ارتباط خصوصی بین فرد با خداوند محسوب میشود.

معنویت اسلامی، انسان را شایسته رسیدن به مقام قرب الهی میداند.

سردار شهیدمان با این نظام فکری، تعبد، تعهد، تقوا، تواضع، زهد، آخرتگرایی، اخلاص، توسل، تضرع، ولایت محوری، تکلیفگرایی و عطر معنویت را با رنگ و بوی خدامحوری بر سراسر مکتبش میافشاند تا غنچههای عبودیتش، او و حامیان و پیروان مکتبش را گلافشانی کند.

شهید سلیمانی هر موضوعی را در مسیر رسیدن به کمال، با معنویت پیوند میزند، چنانچه معتقد است: «هیچ کانونی بهاندازه جنگ، اینقدر تاثیر در تطهیر جامعه ما به سمت کمال و معنویت نداشته است.»

دقیقاً در راستای توجه به معنویت است که سردار شهیدمان در خرداد ۱۳۹۴ میگوید: «همین دعای کمیل، نامه امیرالمؤمنین (علیهالسلام) به مالکاشتر، وصیت امیرالمؤمنین (علیهالسلام) به امام مجتبی (علیهالسلام)، خطبهای امیرالمؤمنین (علیهالسلام)، صحیفه سجاده، و مفاتیحالجنان قابلتوجه است.»

وی در تاریخ ۱۴ مهر ۱۳۹۵ میگوید: «همان معنویت که در شبهای قدر، انسان از مراسمه‌ها و مناسبتها در مساجد حس میکند، در تکیه‌ها و حسینیه‌ها و در جاهای گوناگون، همین حس در ایام محرم به انسان دست میدهد. یک حس معنوی دگرگونی عمومی، همان دگرگونی که در شبهای قدر اتفاق میافتد، همین دگرگونی در ایام محرم، از ابتدای محرم تا انتهای محرم تا اربعین امام حسین (علیه السلام) شکل میگیرد.»

شهید حاج قاسم سلیمانی، معنویتش را از محرم و صفر، از جلسات روضه و اشک، از قرآن و نهجالبلاغه و صحیفه سجاده و مفاتیحالجنان، از سحرخیزی و شبزندهداری، از مناجات و دعا و نماز شب داشت.

د: عبادت.

عبادت، پوستهای برای حفاظت از معنویت درونی انسان است.

در نظام فکری شهید سلیمانی، عبادت، عالیتترین شکل ارتباط انسان با پروردگار خویش است. ارتباطی که همه شئون بند را به آفریدگارش پیوند میزند.

ایشان بر این باور بود که روح عبادت، بندگی خداست و بندگی نیز تسلیم در برابر خداوند کریم است.

شهید بزرگ جبهه مقاومت، با همین نگاه، بنده کامل خداوند بود. بندگیاش را در نماز و روزه و عبادتهایش میدیدی. گاه به رعشه میافتاد، زار میزد و اشک میریخت. آیات قرآن را شمردهشمرده میخواند و در آن تدبیر میکرد.

عبادت شبانه، رزم روزانه، عطوفت مهربانانه و دستگیری مردمی او، بر بسیاری از ویژگیهای ممتاز مردانگیاش، فائق آمده بود. مهاجر هجرت کبری بود. اهل توبه و انابه بود. از مقام روحانی نفس بهسوی خدای حکیم و بزرگ هجرت کرده بود. از خود بریده بود و از دلبستگیها و زیباییهای خود انقطاع الی الله داشت.

اهل جهاد درونی و بیرونی بود و با گذشت از مال و جان، مجاهدی چهلساله در جنگ اصغر شد.

هیچ مشقتی دشوارتر از جهاد اصغر نیست. مهمترین مشقتی که میتواند بر بدن وارد شود، همانا ریختن خون فرد است که بیشتر در جهاد اصغر اتفاق میافتد و حاج قاسم سلیمانی، پررنگترین مشقت و سختی را در این میدان مجاهدت و عبودیت دید. ادامه دارد ...

نویسنده:

[علی شیرازی](#) [1]

دسته بندی مطالب:

وسط 6 [2]

نشانی

منبع: <https://www.partosokhan.ir/content/%D9%86%DA%AF%D8%B1%D8%B4%DB%8C-%D8%A8%D8%B1-%D9%86%D8%B8%D8%A7%D9%85-%D9%81%DA%A9%D8%B1%DB%8C-%D8%B4%D9%87%DB%8C%D8%AF-%D8%AD%D8%A7%D8%AC-%D9%82%D8%A7%D8%B3%D9%85-%D8%B3%D9%84%DB%8C%D9%85%D8%A7%D9%86%DB%8C?page=9>

پیوندها

<https://www.partosokhan.ir/taxonomy/term/50> [2] [1]

<https://www.partosokhan.ir/%D8%AF%D8%B3%D8%AA%D9%87-%D8%A8%D9%86%D8%AF%DB%8C-%D9%85%D8%B7%D8%A7%D9%84%D8%A8/%D9%88%D8%B3%D8%B7-6>